

Landskap: Småland Upptecknat av: Folkbokh. G. A. Hartman
 Härad: S. Möre Adress: Pellamiåla, Vissefjärda
 Socken: Vissefjärda Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1948. Född år _____ i _____

Offerbäst. (svan i Ulmas te. 27.) s. 1-4
"Svan - Fim", - troldomning. s. 1-4

ACC. N:R **M. 10625**:/.O F F E R K A S T .LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om ifrågavarande ämne har jag mig knappast något bekant från Vissefjärda, åtminstone ej i fråga om det listan nämner. Däremot kan jag tala om lite annat i "kast"-hänseende, som jag själv observerat.

Under många år - från början av 1900-talet samt till 1928 gick här i västra Vissefjärda samt Långasjö socken omkring ett kvinnligt original, Sofia Petersson, bördig från Långasjö, gemenligen kallad för "Greva-Fian". Namnet hade hon erhållit troligen för att hon varit gift med en som kallades "Greva-Pellen". Som änka och som äldre började hon gå omkring i byarna och sälja kakor och polkagrisar samt i kommission bomullshuvuddukar och andra hemvävda alster. I min uppväxt var hon alltid på gående fot, låg över i byarna om nätterna och fortsatte sedan nästa dag till andra byar. Hon var efterlängtd av barnen, det kan ju var och en begripa, då hon sålde sådanan läckerheter, och även mororna fick genom Fia godsaker i form av nytt från bygden.

ACC. N:R **M. 10625: 2.**

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fia var i mångt och mycket rätt mystisk, bl. a. hade hon alltid en kortlek med sig i kjortelsäcken, som hon då och då tog fram vid sitt besök i stugorna och spådde husets medlemmar. För besväret fick hon sig en kaffeskvätt eller en bit mat. Hon hade ingen särskild s. k. taxa för spådomen. För övrigt var hon rätt arg och hämndgirig, om man råkat att stöta sig med henne. Hade hon blivit ovän med någon familj inom hennes "distrikt", så gick hon sedan aldrig mer in där.

Sedan hon sålt sitt ställe i Långasjö, var hon alltid på drift, hade inte mer något eget hem. Sitt ställe sålde hon till en lärare, och alltid brukade Fia säga, att denne hade lurat henne. Denne lärarens hustru råkade ut för olyckshändelse litet därefter, varav döden följde. Då sa Fia: "Han (läraren) tog från mej det bästa jag hade (stället) och så tog jag från honom, det käraste han hade". Därmed menade hon, att det var genom hennes trollerier, som lärarfrun förolyckats. Och det talet gick sen runt i bygden, och Fia blev ganska fruktad, så man aktade sig väldigt noga för att reta henne eller neka henne husrum. Händelsen i fråga tilldrog sig 1914.

Mycket pratades det om Fia, att hon kunde ett och annat, som

ACC. Nr M. 10625:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var övernaturligt. Bl. a. hade hon en ovän, som dog och sedan skulle begravas. När likvagnen hade mött Fia på vägen till kyrkan, dröjde det inte många minuter, förrän ena hjulet på vagnen trillade av axeln och rullade ner i vägdiket. Det blev ett långt dröjsmål, innan processionen åter var redo att fortsätta, och händelsen blev mycket kommenterad under färden samt på det efterföljande kalaset. Sådan var Fia, och som sagt, man var nästan lite rädd för henne och hennes konster.

År 1916 flyttade jag hit till denna skola, där jag alltsedan bott och tjänstgjort. Under de första åren vi bodde här gick Fia ibland in till oss, då min hustru någon gång köpte något eller bjöd henne på kaffe. Men så råkade jag av någon anledning komma i onåd hos henne, och sen dess gick hon vid sina färder i bygde aldrig in till oss. I stället - och nu kommer jag till det väsentliga - kastade hon alltid en pinne in på skolgården, under det hon mumlade något, som man dock aldrig förmådde uppfatta och tyd. Detta fortgick många år, men något "otyg" förmärkte vi aldrig. Hon lär ha gjort samma konster på andra ställen, där det kommit en fnurra på tråden

ACC. N:R M. 10625:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och förbindelserna avbrutits.

För omkring 20 år sedan hade Fia kommit ända till Påryd på en av sina vandringar. Hon var nu omkring de 80 samt blev i Påryd omhändertagen och fördd till ålderdomshemmet, där hon kort efter avled av sina genomgångna strapatser. Det var henes sista färd, om man undantar färden som död till hemförsamlingen. Den företogs en senhöstdag tidigt på morgonen, och på en lastbil fick Fia fara i sin kista till Långsjö. Vid själaringningen för henne sprack lillklockan, och genast sattes detta i samband med Fias övernaturliga krafter, att hon ännu efter döden kunde ställa till förargligheter.

Samma morgon råkade en av dem, som Fia stod i spänt förhållande till, ut för malören, att när han var ute efter vatten vid brunnen få ett så elakartat anfall av ryggskott, att han knappt kunde släpa sig in, och han blev liggande i svåra plågor på grund av värk i flera dagar. Den mannen trodde fullt och fast, att Fia varit framme, allhelst som händelsen inträffade samma morgon, som gumman fördes per lastbil till hemförsamlingen för att där begravas. Ja, hur som helst, men stadgat rykte om sig som trollkunnig hade hon överallt, där hon vandrade omkring och var känd. --